

Краіна касмічнага маштабу

Тое, пра што марылі, чым захапляліся
і ў што так моцна верылі, адбылося: першы касманаўт
суверэннай Беларусі пабываў на арбіце

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка прысвоіў Марыне Васілеўскай званне «Герой Беларусі». 11 красавіка 2024 года

Пасля паспяховага завяршэння двухтыднёвай касмічнай экспедыцыі Марыну Васілеўскую віталі на радзіме як нацыянальнага героя. І надзвычай шчырая і цёплая сустрэча ў Мінску, і ўвогуле ўсе нашы перажыванні і хваляванні, што суправаджалі падрыхтоўку да палёту, чаканне старту і шчаслівае вяртанне, вельмі нагадвалі атмосферу зорнага гагарынскага часу. Беларусы па-

сапраўднаму, да глыбіні душы зачапіла і захапіла ідэя, сутнасць якой выразна акрэсліў Прэзідэнт, – космас наш! Нядзіўна, што захлістваюць, перапаўняюць эмоцыі. Яны цалкам зразумелыя, бо тое, што адбылося, натхняе і надае веры, яднае. І найперш тут гонар за Беларусь і яе лідара, за навуку, за суайчыннікаў – таленавітых і мужных людзей. Гэта не проста імідж дзяржавы. Гэта велічэзная

перамога нашай краіны. І народ, паводле слоў кіраўніка дзяржавы, яе заслужыў!

Галоўная дзеючая асоба касмічнай сенсацыі – касманаўт Беларусі № 1 Марына Васілеўская – магчыма, сама яшчэ не да канца ўсведамляе, які круты, ашаламляльны паварот зрабіла яе асабістая жыццёвая гісторыя і што значыць гэты палёт у космас, праца на Міжнароднай касмічнай станцыі для суверэннай дзяржавы і беларускага народа, часцінкай якога яна мае шчасце быць. «Беларусь, дзякуй за падтрымку!» – яе першыя словы пасля прыземлення. Не здзіўлюся, калі ў бацькоў нованароджаных самым папулярным жаночым імем сёлета акажацца Марына. Як гэта было ў далёкім 1961-м, пасля першага палёту чалавека ў космас. Спытайце мужчыну, які нарадзіўся ў той год 12 красавіка, як яго завуць. Амаль на сто працэнтаў упэўнены, што пачуеце ў адказ – Юрый. Ці вось яшчэ цікавая гісторыя, сучасная. Маленькаму гамяльчаніну бацькі далі незвычайнае імя Космас. Як сцвярджаюць усёведныя СМІ, яны плануюць яшчэ нарадзіць для яго сястрычку. Канешне, як гэтым разам назавуць немаўля, справа бацькоў, але імя Марына, пагадзіцеся, так і просіцца.

Беларусь асэнсавана і мэтанакіравана ў няпросты час сваёй гісторыі зрабіла стаўку на інтэлектуальнае развіццё, на тэхналогіі касмічнага ўзроўню. Пасля распаду Савецкага Саюза айчынная эканоміка знаходзілася ў крызісным стане. Які космас, калі трэба было хаця б накарміць людзей, даць ім працу, забяспечыць грамадскі парадак. Але Прэзідэнт маладой суверэннай краіны, не зважаючы на агульны песімістычны настрой, упэўнена глядзеў наперад, у будучыню, і добра ўяўляў, якім яно будзе. «Нам было сорамна пасля распаду Савецкага Саюза не прадоўжыць касмічную тэму, наколькі гэта магчыма. І сёння мы не шкадуем», – падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка ў звароце да дэлегатаў XXXI кангрэса Асацыяцыі ўдзельнікаў касмічных палётаў. Знакавае міжнароднае мерапрыемства адбылося ў Мінску ў верасні 2018 года. Яно засведчыла прызнанне Беларусі як касмічнай дзяржавы. Хаця фармальна наша краіна ў гэтым элітным «клубе» з 2012 года, калі з касмадрома «Байканур» паспяхова запусцілі беларускі спадарожнік дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі.

Відаць, лёс наш такі – імкнуцца ўвысь! За ўсю гісторыю асваення касмічнай прасторы там пабывалі чацвёрта землякоў. Пётр Клімук, Уладзімір Кавалёнак – у савецкі час. Алег Навіцкі родам з Чэрвеня, грамадзянін Расіі, але не ўяўляе сябе без малой радзімы. І вось асляпляльны, як след ракеты-носьбіта, палёт першага касманаўта ў гісторыі суверэннай Беларусі... З беларускімі каранямі і Валянціна Церашкова: бацька з Магілёўшчыны, а маці нарадзілася на Віцебшчыне. Можна згадаць яшчэ шэраг выбітных імёнаў ураджэнцаў нашай зямлі, навукоўцаў, якія ўнеслі важкі ўклад у вывучэнне і асваенне касмічнай прасторы.

Час справядліва рассудзіў, хто меў рацыю. Сёння ў Беларусі паспяхова працуе цэлая касмічная галіна, якая аб'ядноўвае больш як 20 навуковых і вытворчых арганізацый. Тут праяўляюць свае здольнасці амаль чаты-

Падчас запуску карабля «Союз MS-25», на якім 23 сакавіка на Міжнародную касмічную станцыю з касмадрома «Байканур» адправіўся экіпаж 21-й экспедыцыі ў складзе касманаўта «Раскосмоса», ураджэнца Беларусі Марыны Васілеўскай і астранаўта НАСА Трэвісі Дэйсан

ры тысячы кваліфікаваных спецыялістаў.

Наша краіна валодае ўласнай арбітальнай групоўкай спадарожнікаў. Спецыялісты з Беларусі ўдзельнічаюць у будаўніцтве касмічных аб'ектаў у Расіі, у прыватнасці касмадрома «Усходні». Паспяхова дзейнічае Агенцтва па касмічных даследаваннях. У айчынных ВУН рыхтуюць спецыялістаў па аэракасічных спецыяльнасцях. З кожным годам яны ўсё больш папулярныя.

Беларусь на вачах становіцца краінай касмічнага маштабу ў многіх сэнсах: і па ўдзелу ў асваенні космасу, і па ўзроўні тэхналагічнага развіцця, і па агульнай зараджанасці і настроі ставіць і дасягаць амбіцыйных мэт. Палёт нашага касманаўта на МКС канчаткова і беззваротна ўмацаваў за краінай статус касмічнай дзяржавы. Гэта бясспрэчны трыумф! Яго Беларусь дасягнула дзякуючы стратэгічнаму партнёрству з Расіяй, якая з'яўляецца касмічнай дзяржавай нумар адзін у свеце. Гэта прарыў у тэхналогіях, у айчыннай навуцы. Праграму даследаванняў, якімі на арбіце займалася Марына Васілеўская, распрацавалі НАН Беларусі сумесна з «Раскосмасам» і РАН. Яны датычаць пяці навукова-даследчых і двух адукацыйных кірункаў.

На цырымоніі ўшанавання беларускіх касманаўтаў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка заявіў, што праз некалькі год Беларусь і Расія маюць намер ажыццявіць яшчэ адзін маштабны комплексны касмічны праект. Гэта будзе ў тым ліку самы перадавы ў свеце спадарожнік, магчымасці якога дазваляць распазнаць на Зямлі пачак запалак і нават малюнак на ім. І самае галоўнае. Мы яшчэ неаднойчы станем сведкамі сумесных арбітальных палётаў беларусаў і расіян. На гэты конт ёсць цвёрдая, братэрская дамоўленасць лідараў абедзвюх краін.

БЕЛОРУСЫ В КОСМОСЕ

В КОСМОСЕ ЗА ИСТОРИЮ ЕГО ОСВОЕНИЯ ПОБЫВАЛИ ЧЕТЫРЕ УРОЖЕНЦА БЕЛАРУСИ

Космонавт Петр Климух – уроженец д. Комаровки Брестской области.

- Совершил три космических полета: в 1973, 1975, 1978 годах.
- Общая продолжительность полетов – 78 суток.
- В первый полет проработал неделю на корабле «Союз-13».

Космонавт Владимир Ковалёнок – уроженец д. Белое Минской области.

- Совершил три космических полета: в 1977, 1978, 1981 годах.
- Общая продолжительность полетов – 216 суток.
- Самым долгим был второй полет – 139 суток, в том числе был совершен выход в открытый космос на 2 ч. 20 мин.

Космонавт Олег Новицкий – уроженец г. Червень Минской области.

- Совершил четыре космических полета: в 2012, 2016, 2021, 2024 годах.
- Общая продолжительность полетов – 545 суток.
- Совершил три выхода в открытый космос – суммарно 22 ч. 33 мин.
- Статус на текущий момент: инструктор-космонавт-испытатель 1-го класса – заместитель командира отряда космонавтов «Роскосмоса».

Первый космонавт суверенной Беларуси.

Марина Василевская – уроженка г. Минска.

- Совершила первый космический полет в составе экипажа 21-й экспедиции посещения Международной космической станции (МКС).
- Старт пилотируемого корабля «Союз МС-25» состоялся **23 марта 2024 года**.
- Возвращение с орбиты на корабле «Союз МС-24» – **6 апреля 2024 года**.
- Продолжительность полета составила 14 суток, из них 12 суток – на российском сегменте МКС.

«БЕЛАРУСЬ, СПАСИБО ЗА ПОДДЕРЖКУ!»
первые слова Марины Василевской после приземления.

Источники: НАН Беларуси, Центр подготовки космонавтов им. Ю.А. Гагарина.

© Инфографика БЕЛАТА

Нядаўна старшыня Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Уладзімір Гусакоў расказаў журналістам, што ў НАН бясконцы патокам ідуць просьбы беларусаў разгледзець іх кандыдатуры для ўдзелу ў наступных экспедыцыях на Міжнародную касмічную станцыю.

Так, космас ужо наш, а найвялікшыя дасягненні ў асваенні Сусвету яшчэ наперадзе. У гэтым няма ніякіх сумненняў.

Ігар ГАНЧАРУК